

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

MŰEGYETEM 1782

2 FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

2-03 FÉLVEZETŐ SZELET ELŐÁLLÍTÁSA (ALAPANYAGTÓL A SZELETIG)

ELEKTRONIKAI TECHNOLÓGIA ÉS ANYAGISMERET
VIETAB00

 BMEETT
ELEKTRONIKAI TECHNOLÓGIA TANSZÉK

BUDAPEST UNIVERSITY OF TECHNOLOGY AND ECONOMICS
DEPARTMENT OF ELECTRONICS TECHNOLOGY

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

TARTALOM

- Modern IC felépítése (áttekintés):
  - Félvezető szerkezetek (adalékolás),
  - dielektrikum rétegek,
  - összeköttetés-hálózat
- Hogyan jutunk el a Si nyersanyagából („homok”) a félvezető szeletig?
- egykristályok előállítása
  - kristályhúzás, Czochralsky, Bridgman-Stockbarger
  - jellemző tulajdonságok (méret, diszlokációsűrűség)
- kristálytömbök darabolása, polírozás

 BMEETT

Félvezető szelet előállítása

2/23

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

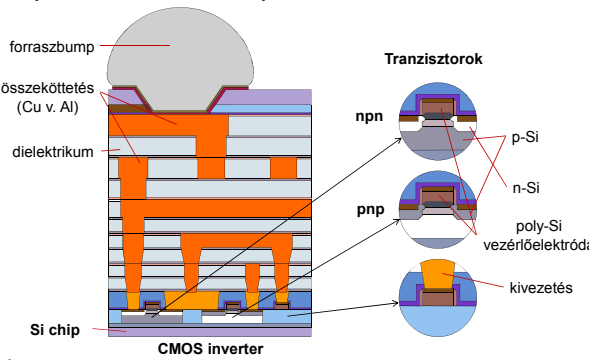

EGY MODERN IC SZERKEZETE (KERESZTMETSZET)

forraszbump

összeköttetés (Cu v. Al)

dielektrikum

Si chip

CMOS inverter

Tranzisztorok

nnp

pnp

p-Si

n-Si

poly-Si vezérlőelektróda

kivezetés

 BMEETT

Félvezető szelet előállítása

3/23

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

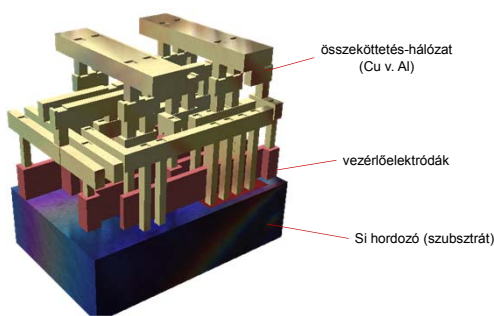

Félvezető szelet előállítása

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

EGY MODERN IC SZERKEZETE (3D)

összeköttetés-hálózat (Cu v. Al)

vezérlőelektródák

Si hordozó (szubsztrát)

BMEETT Félvezető szelet előállítás 4/23

INTEGRÁLT ÁRAMKÖRÖK TECHNOLÓGIÁJA

„Sikbeli” gyártási eljárás:
A szelet felületén található összes chip kialakítása **egyidejűleg történik**.

Az építkezés lépései:
Félvezető, fém, és szigetelő rétegek egymásra történő leválasztása, és rajtuk a kívánt mintázat kialakítása.

A legtipikusabb anyagok:

- Si szubsztrát – adalékolva a kívánt területeken
- SiO₂ szigetelő rétegek (vagy „high-k”, ill. „low-k” dielektrikumok)
- Si₃N₄ passzíváló réteg
- Polikristályos Si – kapuelektrodák
- Fém vezetékvezés és kontaktusok (Cu v. Al)
- PSG (foszfoszilikát üveg) a fém vezetékvezés rétegek között

BMEETT Félvezető szelet előállítás 5/23

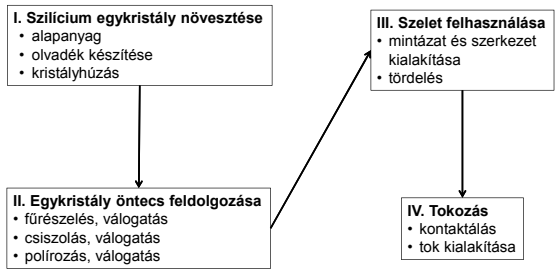

A CHIP GYÁRTÁSI LÉPÉSEI (ÁTTEKINTÉS)


```
graph TD; A["I. Szilícium egykristály növesztése  
• alapanyag  
• olvadék készítése  
• kristályhúzás"] --> B["II. Egykristály öntecs feldolgozása  
• fűrészelés, válogatás  
• csiszolás, válogatás  
• polírozás, válogatás"]; B --> C["III. Szelet felhasználása  
• mintázat és szerkezet kialakítása  
• tördelés"]; C --> D["IV. Tokozás  
• kontaktálás  
• tok kialakítása"];
```

I. Szilícium egykristály növesztése

- alapanyag
- olvadék készítése
- kristályhúzás

II. Egykristály öntecs feldolgozása

- fűrészelés, válogatás
- csiszolás, válogatás
- polírozás, válogatás

III. Szelet felhasználása

- mintázat és szerkezet kialakítása
- tördelés

IV. Tokozás

- kontaktálás
- tok kialakítása

BMEETT Félvezető szelet előállítás 6/23

Félvezető szelet előállítás

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

SI EGYKRISTÁLY NÖVESZTÉSE

- 1. Alapanyag: kvarcchomok (SiO₂)**
Tisztasági követelmények miatt speciális, Ausztrália partjáról
- 2. Polikristályos szilícium előállítás**
- 3. Olvadék készítése**
1600 °C-ra hevítve a poly-Si-t.
- 4. Öntecs húzása**
Olvadékból szilárdul meg, orientált kristálymag felhasználásával.
Domináns eljárás: Czochralski-módszer

http://www.tif.uni-kl.de/matwis/amat/leimat_en/kap_6/illustr/si_einkrist_inset.jpg
2,25x3,14x20x2,33 kg= 330 kg

POLIKRISTÁLYOS SI KÉSZÍTÉSE

- 1. Homokból ívkemencében magas hőmérsékleten nyers Si**
 $\text{SiO}_2 + 2\text{C} \rightarrow \text{Si} + 2\text{CO}$
Ez a Si még szennyezett.
- 2. Nyers Si reagáltatása sósavval**
 $\text{Si} + 3\text{HCl} \rightarrow \text{SiHCl}_3 + \text{H}_2$
A triklór-szilán gáz, könnyen desztillálható.
- 3. CVD eljárással Si leválasztása triklór-szilánból**
 $\text{SiHCl}_3 + \text{H}_2 \rightarrow \text{Si} + 3\text{HCl}$ (1000°C-on)

Az utolsó lépésben keletkezett Si gőzfázisból válik ki egy pálcára (szintén Si).

A tiszta olvadékot ebből a pálcából készítik.

POLIKRISTÁLYOS SI KÉSZÍTÉSE: „parts-per” ARÁNSZÁMOK

- % százalék 10^{-2}
- ‰ ezrelék 10^{-3}
- ppm parts per million 10^{-6}
Egy csepp víz 50 literhez képest
- ppb parts per billion 10^{-9}
Egy csepp víz egy piafonig vízzel telt nappalihoz képest
- ppt parts per trillion 10^{-12}
Egy csepp víz 20 színültig töltött versenymedencéhez képest

Kis mennyiségű szennyezők mennyiségének, ritkán előforduló hibák gyakoriságának kifejezésére használjuk.
(pl. „A forrasztási hiba gyakorisága 500 ppm, azonnali közbeavatkozást igényel”)

Félvezető szelet előállítás

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

OLVASZTANDÓ Poly-Si JELLEMZŐI

jellemző	anyag	határ
szennyezettség	donorok (P, As, Sb)	<300 ppt (atom)
	akceptorok (B, Al)	<100 ppt (atom)
	szén	<200 ppb (atom)

- Adalékolás (*doping*): anyagok tudatos bejuttatása abból a célból, hogy a Si, vagy más félvezető sávszerkezetét a gyártandó eszköz működése szempontjából előnyösen megváltoztassuk. Pl.: p-Si-ban a bór (B) adalék.
- Szennyezés: olyan anyagok véletlenszerű bejutása, amelyek a működés szempontjából közömbös, vagy káros. Pl.: „tisztá” Si-ban a bór (B) szennyező.

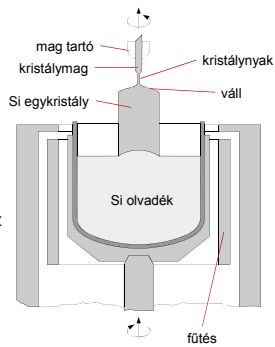

A CZOCHRALSKI ELJÁRÁS

- A Si olvadékából orientált kristállyal húzzuk a kristályt, forgatás közben.
- Lényeges paraméterek: hőmérséklet (olvadáspont: 1414 °C), forgatás sebessége
- Adalékolás megoldható gáz vagy folyadék fázisból.
- Szennyeződés mértéke alapján osztályozhatók.

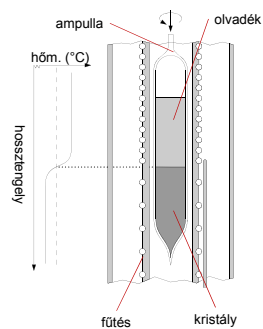

A BRIDGMAN-STOCKBARGER ELJÁRÁS

- Lezárt ampullát húzunk végig egy csökkenő hőmérsékletű zónán.
- Si esetében kevésbé használatos.

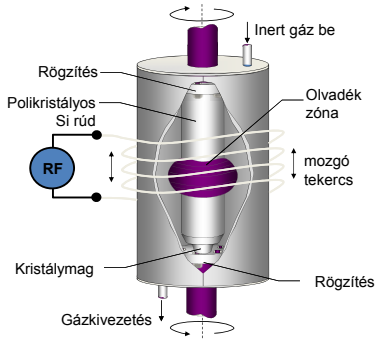

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

MOZGÓZÓNÁS („FLOATING ZONE” - FZ) ELJÁRÁS

- A polikristályos rudat lassan mozgó tekercsel induktív módon megolvasztunk.
- A lassú kristályosodás egykristályt eredményez.
- Tisztításra is használható. pl.: zónás tisztítás
A fázisok közötti szegregációt használja ki.

TISZTASÁGI KÖVETELMÉNYEK

Többféle szabvány létezik, ezek közül a két leggyakrabban használt:
US FED STD 209E

osztály	Lebegő részecskék száma köblábanként					ISO minősítés
	≥0.1 μm	≥0.2 μm	≥0.3 μm	≥0.5 μm	≥5 μm	
1	35	7	3	1		ISO 3
10	350	75	30	10		ISO 4
100		750	300	100		ISO 5
1,000				1,000	7	ISO 6
10,000				10,000	70	ISO 7
100,000				100,000	700	ISO 8

TISZTASÁGI KÖVETELMÉNYEK

ISO 14644-1 szabvány

Osztály	Lebegő részecskék száma / m ³						FED STD 209E szerint
	≥0.1 μm	≥0.2 μm	≥0.3 μm	≥0.5 μm	≥1 μm	≥5 μm	
ISO 1	10	2					
ISO 2	100	24	10	4			
ISO 3	1,000	237	102	35	8		Class 1
ISO 4	10,000	2,370	1,020	352	83		Class 10
ISO 5	100,000	23,700	10,200	3,520	832	29	Class 100
ISO 6	1,000,000	237,000	102,000	35,200	8,320	293	Class 1000
ISO 7				352,000	83,200	2,930	Class 10,000
ISO 8				3,520,000	832,000	29,300	Class 100,000
ISO 9				35,200,000	8,320,000	293,000	Szobai levegő

Félvezető szelet előállítás

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

SI EGYKRISTÁLY FELDOLGOZÁSA

1. kvarc kályha poly-Si-vel töltve

Si olvadék

2. kristálynövesztés

3. öntecs formázása

4. méretellenőrzés

BMEETT Félvezető szelet előállítása 16/23

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

SI EGYKRISTÁLY FELDOLGOZÁSA

5. Szeletelés

6. élcsiszolás

szeletek

7. hőkezelés

8. csiszolás (lapping)

BMEETT Félvezető szelet előállítása 17/23

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

SI EGYKRISTÁLY FELDOLGOZÁSA

9. maratás

10. polírozás

11. tisztítás

12. elektromos tulajdonságok érintésmentes mérése

BMEETT Félvezető szelet előállítása 18/23

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

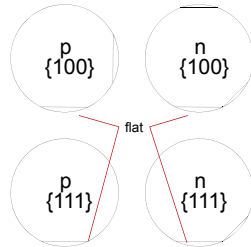

Félvezető szelet előállítása

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

SZELETELÉS

- Előtte:
ún. **flat** beköszörülése,
amely mutatja
az **orientációt**

és

- az **adalékolást**.

SZELETELÉS, CSISZOLÁS, POLÍROZÁS

- Belső vágóélű gyémánt körfűrészszel kb. 1mm vastag szeleteket vágnak az öntecsből.
- A szeletelés hatására a felület szennyeződik, és repedezik.
- Ennek kiküszöbölésére több lépcsős csiszolást (mechanikai), és kémiai-mechanikai polírozást alkalmaznak.

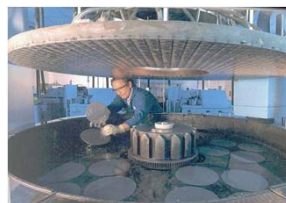

CSISZOLÁS (LAPPING)

Feladata:

- Felületi repedések, vágási nyomok eltávolítása,
  - szelet vékonyítása,
  - mechanikai feszültségek felszabadítása
- Eredmény: wafer (szelet)

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

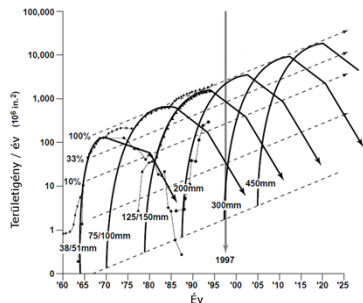
SI SZELETMÉRET ÉS ÖSSZES GYÁRTOTT SZELETFELÜLET

Jelenleg folyik a 300 mm-es átmérőről való áttérés a 450 mm-re.

Az összes felület exponenciálisan növekszik.

Kihívás:

- nagy szeletméret (nagy, nehéz öntecs)
- kihozatal növelése

ÖSSZEFOGLALÁS

- A szilícium alapanyaga a természetben bőséggel áll rendelkezésre.
- A természetből nyert homokot tisztítani kell a félvezetőgyártás számára
- Rendkívüli tisztasági körülmények közt kell gyártani (a szennyezés befolyásolja a félvezető eszköz működését).
- A technológia több (mechanikai, kémiai) lépésből áll, melynek eredménye az eszközgyártásra alkalmas szelet.
